

VITA MARINA —

Zeebiologische documentatie
20e jaargang, nr. 9 — september 1970

INHOUD: 8 bladzijden

VISSEN pag. 37 — 38

TWEKLEPPIGEN pag. 45 — 46

STEKELHUIDIGEN pag. 15 — 16

VARIA MARITIMA pag. 179 — 180

VERVOLG EXCURSIEPROGRAMMA

Zondag 13 december, Rotterdam

Bezoek aan het Natuur Historisch Museum van Rotterdam, Kastanjesingel 107, Rotterdam-Schiebroek, bereikbaar met tram 5 vanaf het C.S. Zoals reeds aangekondigd wordt momenteel in dit museum een schelpententoonstelling gehouden. Speciaal voor onze excursie wordt een rondleiding verzorgd. Verzamelen om 10.45 uur voor het museum. Vrienden van B.M. en hun introducés hebben gratis toegang. Zeer aan te bevelen! Van te voren opgeven beslist noodzakelijk. Zie onder.

Zondag 29 november, Antwerpen

Bezoek aan vindplaatsen van fossiele (pliocene) schelpen in het havengebied. Meer en andere soorten dan in Brielle. Kans op gave exemplaren en doubletten groter.

Bij sneeuw of vorst wijken we uit naar Brussel en bezoeken het beroemde Natuurhistorische Museum met een unieke collectie fossielen.

Opgeven zo spoedig mogelijk! Na opgave ontvangt U gegevens over tijd en plaats van verzamelen en eventuele verdere bijzonderheden.

Opgaven voor excursies bij:

J. Tjalkens, tel. 01717-4642 (tot 23 uur), Rembrandtlaan 184, Voorschoten.

Tj.

NOGMAALS ANTI-PAALWORM-HOUT

De reactie over de paalwormbestendigheid van sommige houtsoorten (Varia Maritima, bladzijde 175) heeft een vervolg uitgelokt. Allereerst de botanische naam van het Demerara Greenheart: *Ocotea rodiaei* Mez (syn. *Nectandra rodiaei*), behorende tot de familie Lauraceae. Voorts zijn nog tegen paalworm bestendig: het rode ijzerhout Azobé, *Lophira alata* Banks & Gaertn. var. *procera*, een tot 60 m reikende woudreus uit Tropisch West-Afrika welke behoort tot de familie Ochnaceae; Basralocus of *Dicorynia paraensis*, *D. guianensis*, behorende tot de familie Leguminosae en afkomstig uit Suriname, Frans-Guyana en Brazilië; het eveneens uit Suriname afkomstige Manbarklak, *Eschweitera longipes* van de familie Lecythidaceae; tenslotte Okan, *Cylicodiscus gabunensis* uit Nigerië en Ghana en van de familie Leguminosae. Alles bij elkaar toch nog een respectabel aantal houtsoorten, die het van de paalworm winnen.

L.G.

KOLLEKTIE WALVISBOTTEN

Het Zoölogisch Museum te Amsterdam is dit jaar verblijd met een interessante collectie schedels en skeletten van walvisachtigen uit Nieuw-Zeeland. Zij bestaat uit:

- schedels en skeletten van twee zg. Dusky Dolphins, *Lagenorhynchus obscurus* (Gray), een soort, die uitsluitend op het zuidelijk halfrond in wateren tot 15° C voorkomt;
- drie schedels van de zwarte of kleine zwaard(wal)vis, *Pseudorca crassidens* (Owen), een kosmopoliet uit de warmere zeeën;
- een schedel van de dwergpotvis, *Kogia breviceps* (Blainville) en nog een losse onderkaak van dezelfde soort. Deze treft men in musea niet dikwijls aan;
- twee schedels van de gewone dolfijn, *Delphinus delphis* L.;

- tenslotte nog de resten van twee dolfijnen, die men aanvankelijk in Nieuw-Zeeland niet heeft kunnen determineren, maar blijkens een nadere mededeling van het museum blijken te behoren tot het soortencomplex *Delphinus delphis* L. In tegenstelling tot in onze wateren, waar we slechts één type kennen, komen op verschillende plaatsen in de Nieuwzeelandse wateren en in verschillende jaargetijden tenminste vier verschillende typen van gewone dolfijnen voor. In hoeveel soorten en/of ondersoorten dit complex in het algemeen verdeeld moeten worden, is nog onbekend. Hiernaar wordt op internationale schaal een onderzoek ingesteld.

MUSEUM-JUBILEUM

Dit jaar, om precies te zijn op 9 augustus 1970, vierde het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie zijn 150-jarig jubileum. Als instelling van wetenschappelijk onderzoek en als archief van wetenschappelijk materiaal geniet dit museum een zeer groede naam, ook in het buitenland. Het publiek kan helaas geen kennis nemen van de uitgebreide verzameling, die gedurende zovele jaren uit alle delen van de wereld is bijeengebracht. Men heeft

steeds te kampen gehad met geldgebrek. Daardoor is het ook nog niet gelukt bij het huidige gebouw aan de Raamsteeg, waarin het museum sinds 1915 is gehuisvest, een tentoonstellingsruimte te bouwen.

VERDWAALDE LIPVIS

Op 12 december 1969 werd in de Noordzee nabij het lichtschip Texel door de opvarenden van de TX 34 een Bailloni's lipvis, *Cenilabrus (Symphodus) bailloni* (Cuv. & Val.) gevangen. Lipvissen komen wel voor op de rotsige kusten van Noorwegen en Schotland, waar zij zich voeden met schelp- en schaaldieren, maar dat zijn andere soorten. Het thans gevangen exemplaar behoorde tot een soort, die zijn woongebied heeft langs de kusten van Noord-West-Afrika en in een deel van de Middellandse Zee. Volgens drs. S. J. de Groot van het RIVO te IJmuiden, die deze bijzondere vangst vermeldt in *Visserij* (23e. jrg., no. 4, juni/juli 1970), is slechts één maal eerder in de Noordzee een Bailloni's lipvis waargenomen. Dat was in augustus 1966, toen een exemplaar werd gevangen op de Swarte Bank, eveneens door een Nederlands vissersvaartuig. Cliché Visserij.

